

Beleidskasus 3: Omgaan met vernietiging en overbrenging in de Woo-index

Concept, versie 0.7

Inleiding

Artikel 3.3 van de Wet open overheid (Woo) zal de komende jaren gefaseerd in werking treden. De verschillende informatiecategorieën zijn nader uitgewerkt in werkdefinities. Naast de individuele categorieën, zijn er een aantal beleidskeuzes te maken die meerdere categorieën raken. Hierbij gaat het met name om het maken van afspraken met het oog op vindbaarheid van informatie, transparantie en duidelijkheid voor de eindgebruiker –de burger of journalist die informatie zoekt. In een informele consultatieronde op [KIA](#) vroegen we input van bestuursorganen over een drietal beleidskasussen. Waar willen we in de toekomst naartoe werken?

De input nemen we mee in zowel de inhoud als in het vervolgproces. Oftewel, met welke oplossingsrichting willen we verder, en op welke manier doen we dat? Het gaat hier nadrukkelijk niet om zaken die op korte termijn verplicht willen worden. Wel willen we in de ministeriële regeling bij artikel 3.3 (tranche 2 en verder) al rekening kunnen houden met de gekozen oplossingsrichting.

De informele consultatieronde liep van 22 april tot en met 20 mei 2024. Een samenvatting van de argumenten vóór en tegen de verschillende oplossingsrichtingen is onderaan dit document geplaatst.

Dit document betreft een vraagstuk dat valt onder de voorwaarden die voor alle categorieën gelden, met het oog op de vindbaarheid van de openbaar gemaakte informatie. Het gaat om de volgende casus: een eindgebruiker van de Woo-index (iemand die naar openbaar gemaakte documenten zoekt bijvoorbeeld een burger of journalist) zoekt naar een document dat in het verleden gepubliceerd is en vindbaar gemaakt via de Woo-index, maar vervolgens (volgens de selectielijst) is vernietigd of overgebracht naar een archief. Daardoor is het niet langer vindbaar via de Woo-index.¹ Wat moet de gebruiker in zo'n geval te zien krijgen?

Voorbeeld

Een bestuursorgaan heeft een klachtoordeel openbaar gemaakt via de Woo-index. Dit klachtoordeel moet volgens de selectielijst na 5 jaar vernietigd worden. Een eindgebruiker van de Woo-index (bijvoorbeeld een burger, onderzoeker of journalist.) kan het klachtoordeel via de Woo-index vinden gedurende de 5 jaar dat het nog niet vernietigd is. Nadat de 5 jaar is verstreken, zoekt de gebruiker nogmaals naar het klachtoordeel met de zoekfunctie.

Wet- en regelgeving en gebruikersperspectief

De Woo schrijft niet voor wat de digitale infrastructuur dient te tonen wanneer een eindgebruiker zoekt naar vernietigde of overgebrachte informatie. Ook over een eventuele melding van vernietiging of overbrenging door bestuursorganen aan de eindgebruiker, bevat de Woo geen

¹ Het gaat hier niet om openbaar gemaakte documenten die van de digitale infrastructuur zijn verwijderd of vervangen vanwege een fout, bv. omdat ze per abuis openbaar gemaakt zijn of omdat er een fout is gemaakt in het weglakken van informatie. Ook gaat het om de publicatieversie van een document; de bronversie (waarin bv. niet gelakt is) staat hier voor deze casus los van. Tot slot kan het zijn dat het document nog op een andere wijze dan via de Woo-index op internet vindbaar is, bijvoorbeeld doordat een organisatie het document eerder heeft gedownload en op de eigen site heeft geplaatst. Het gaat hier echter om vindbaarheid via de Woo-index.

voorschriften. Het Archiefbesluit geeft aan dat in het geval van vernietiging van informatie, het bestuursorgaan (in de terminologie van het Archiefbesluit: de zorgdrager) een verklaring op moet maken die een specificatie van de vernietigde documenten (archiefbescheiden) bevat en aangeeft op grond waarvan en op welke wijze deze zijn vernietigd ([Archiefbesluit 1995, artikel 8](#)). Het is echter niet verplicht deze verklaring openbaar te maken. Door de selectielijsten openbaar te maken zijn bestuursorganen naar buiten toe transparant over welke documenten zij vernietigen en na welke termijn.

Vanuit het perspectief van de eindgebruiker lijkt het wel wenselijk om informatie niet zonder meer uit de Woo-index te laten 'verdwijnen' na een aantal jaar. Van eindgebruikers kan niet worden verwacht dat zij de relatie leggen met de Archiefwet en de betreffende documenten opzoeken in openbare selectielijsten. Voor hen is het dus niet direct duidelijk waarom documenten op een gegeven moment niet meer via de Woo-index en de centrale zoekfunctie vindbaar zijn. Onderdeel van het streven naar meer openheid en transparantie is het geven van inzicht in wat er met documenten is gebeurd, ook wanneer het documenten betreft die conform de selectielijsten zijn vernietigd of overgebracht.

Voor overgebrachte documenten zou de meest gebruiksvriendelijke oplossing zijn om vanuit de Woo-index naar de nieuwe locatie van het document bij een archiefdienst te verwijzen, bijvoorbeeld door het gebruik van permanente links. Dit zou echter een oplossing zijn die verder reikt dan de ministeriële regeling bij artikel 3.3 van de Woo en die voor bestuursorganen een aanzienlijke extra inspanning vergt. Ook is dit voor vernietigde documenten geen oplossing, want die zullen nog steeds uit de Woo-index verdwijnen nadat ze zijn vernietigd

Hoe maken we aan eindgebruikers duidelijk wat er is gebeurd met documenten die ooit via de Woo-index vindbaar waren, maar na overbrenging of vernietiging niet meer?

Oplossingsrichtingen

Oplossingsrichting 1: Generieke toelichting

In de Woo-index komt een generieke toelichting over vernietiging en overbrenging. Daarin staat dat openbaar gemaakte documenten voor een bepaalde periode via de Woo-index vindbaar zijn, en daarna worden vernietigd of overgebracht. Na dat moment zijn deze documenten dus niet meer vindbaar via de Woo-index. De toelichting wijst op de selectielijst van het bestuursorgaan/de zorgdrager voor het vinden van de bewaartermijn van de openbaar gemaakte documenten. Deze toelichting wordt bijvoorbeeld op de 'voorpagina' van de Woo-index zelf geplaatst ([Woo-index \(overheid.nl\)](#)) of op de Woo-index pagina van elke afzonderlijke organisatie.

De eindgebruiker in dit geval een 'niet gevonden' foutmelding bij het zoeken op een vernietigd of overgebracht document, en kan in de toelichting teruglezen waarom het document niet gevonden is. Vanuit de foutmelding wordt verwezen naar de toelichting. Voor eindgebruikers is niet op documentniveau te zien of het document vernietigd dan wel overgebracht is.

Oplossingsrichting 2: Toelichting in de zoekresultaten

Ervoor zorgen dat wanneer de eindgebruiker zoekt op een document dat is vernietigd of overgebracht, in de zoekresultaten een toelichting verschijnt waarin staat dat dit document inmiddels is vernietigd of overgebracht. Voor bestuursorganen betekent dit dat zij hun gepubliceerde documenten op hun eigen platform op het moment van vernietiging of overbrenging moeten vervangen door een document met deze toelichting (PDF of HTML). De vraag is dan wel hoe lang dit alternatieve document online moet worden gehouden. Ook moet deze oplossingsrichting nog nader worden uitgewerkt voor openbaarmaking in de vorm van overzichten (art. 3.3a van de Woo; de informatiecategorieën Klachtoordelen en Beschikkingen).

Oplossingsrichting 3: Toelichting in de zoekresultaten, met aanvullende informatie over het gezochte document

Hetzelfde als oplossingsrichting 2, maar met extra informatie. Wanneer de eindgebruiker zoekt op een document dat is vernietigd of overgebracht, verschijnt in de zoekresultaten een toelichting waarin staat:

- dat dit document inmiddels is vernietigd of is overgebracht
- het moment van vernietiging plus de bewaartermijn
- ofwel het moment van overbrenging plus de huidige locatie van het document.

Voor bestuursorganen betekent dit dat zij hun gepubliceerde documenten op hun eigen platform op het moment van vernietiging of overbrenging moeten vervangen door een document met deze toelichting (PDF of HTML). Ook moeten zij voor elk document in kaart hebben wat de vernietigings-termijn is plus het exacte moment van vernietiging, ofwel het moment van overbrengen plus de nieuwe locatie, zodat dit aan de eindgebruiker kan worden getoond op het moment dat deze het document opzoekt. Mogelijk is dit te automatiseren.

Oplossingsrichting 0: Geen informatie verstrekken over vernietiging of overbrenging

We maken hier geen afspraken over. Consequentie is dat eindgebruikers een vernietigd of overgebracht document niet vinden in de Woo-index, en geen informatie krijgen over de reden daarvan.

Samenvatting van de reacties op de informele consultatieronde

Dit document is op KIA 382 keer bekeken; er kwamen 18 reacties op deze casus, waarvan er 6 voor- en nadelen bij de verschillende oplossingsrichtingen benoemden.

Oplossingsrichting 1

Voordelen:

- Geeft de eindgebruiker voldoende duidelijkheid over de redenen dat een document niet meer via de Woo-index vindbaar is
- Overzichtelijk
- Geen impact op de organisatie, daardoor makkelijk uitvoerbaar
- Geen aparte registraties bijhouden, daardoor geen onnodig extra werk
- Minst bewerkelijk.

Nadelen:

- Niet transparant voor de eindgebruiker
- Eindgebruikers kunnen niet zien of een specifiek document vernietigd of overgebracht is
- Verhoogt de vindbaarheid van informatie niet
- Druist in tegen de informatiehuishoudingsplicht.

Oplossingsrichting 2

Voordelen: Geen voordelen benoemd.

Nadelen:

- Geeft de uitvoering dubbel werk voor elk document
- Praktische vraagstukken in de uitvoering
- Bewerkelijk
- Duur: de kosten staan niet in verhouding tot de maatschappelijke baten.
- Druist in tegen de informatiehuishoudingsplicht.

Oplossingsrichting 3

Voordelen: Geen voordelen benoemd.

Nadelen:

- Geeft de uitvoering dubbel werk voor elk document
- Praktische vraagstukken in de uitvoering

- Bewerkelijk
- Duur: de kosten staan niet in verhouding tot de maatschappelijke baten
- Druist in tegen de informatiehuishoudingsplicht.

Oplossingsrichting 0

Voordelen: Geen voordelen benoemd.

Nadelen: Geen nadelen benoemd.

Alternatieve oplossingsrichtingen:

- Oplossingsrichting 4: database met titels en relevante metadata van vernietigde en overgebrachte documenten. Daarvanuit automatisch een melding genereren die aan de eindgebruiker wordt getoond.
- Starten met oplossingsrichting 1, parallel toewerken naar oplossingsrichting 2 en 3.

Conclusie: er zijn geen voor- of nadelen genoemd bij oplossingsrichting 0. Over de wenselijkheid van oplossingsrichting 1 vanuit het perspectief van de eindgebruiker zijn de meningen verdeeld (biedt dit de eindgebruiker voldoende duidelijkheid en transparantie of niet). Voor de uitvoering kent deze oplossingsrichting wel voordelen, waar bij oplossingsrichting 2 en 3 enkel nadelen voor de uitvoering genoemd worden.

Oplossingsrichting 1 lijkt een goede optie om gebruikers op korte termijn enige helderheid te geven over de redenen dat documenten na een X aantal jaar niet meer vindbaar zijn via de Woo-index.

Vervolg: voorstel aan de interbestuurlijke stuurgroep Implementatie Actieve Openbaarmaking om akkoord te gaan met oplossingsrichting 1 als onderdeel van een beleidslijn over de publicatieduur, het vernietigen en overbrengen van documenten die op grond van art. 3.3 Woo openbaar zijn gemaakt. Vanwege de complexiteit van de overige oplossingsrichtingen en het feit dat vanuit de Woo geen eisen uit volgen voor deze casus, gaan we op dit moment niet actief verder met het toewerken naar de overige oplossingsrichtingen.